

90 VUOTTA AIKUISTEN TEKNISTÄ KOULUTUSTA

Veijo Kauppinen

Jyrki Paaskoski: *Ammattitaidon edistäjä, osaajien kouluttaja AEL 1922–2012. Ammattienedistämislaitossäätiö 2012, 365 sivua.*

Nimensä AEL:ksi lyhentänyt Ammattienedistämislaitos on julkaissut 90-vuotishistoriikkinsa. Suomalaisella ammatillisella koulutuksella on sitäkin pitempi historia. Teos on kirjoittajan ja taustaryhmän työn tulos. Sen arvoa ja kiinnostavuutta lisää punaisena lankana kirjan läpi kulkeva katsaus maamme aikuisväestön 1880-luvulla alkaneeseen, erilaisiin tuotannollisiin ja muihin teknisiin tehtäviin osaajia valmentavaan koulutukseen. Ketteränä ja uusiin mahdollisuuksiin tarttuvana mukautujana AEL oli pitkään

Ammattitaidon edistäjä,
osaajien kouluttaja
AEL 1922–2012

Jyrki Paaskoski

ammattillisen koulutuksen lähes ainoa tarjoaja sekä edelläkävijä ja samalla sen todellinen näköalapaikka, jonka kautta on mahdollista tarkastella koko koulutuskenttää.

Ammattitaidon vaaliminen oli ammatikuntalaitoksen aikana sen oppipoika–kissälli–mestari -ketjun harteilla. Käsityö ja tehdasyhdistykset toki kantoivat siitä myöhemminkin huolta. Modernin teollisuuden syntyminen edellytti eritasoisen koulutuksen käynnistämistä. Kirjassa on asiasta havainnollinen, elinkeinovapaudesta alkava aikajana. Jo vuonna 1884 tehtiin aloite koulutuksen alkumuodon, teollisuusmuseon perustamisesta.

Koulutushankkeiden tulisielu oli monessa mukana ollut helsinkiläinen rottinkitehtailija V. J. von Wright, sittemmin myös Ammattienedistämislaitoksen hallituksen puheenjohtaja. Se perustettiin haparointien jälkeen vuonna 1922. AEL on vastannut aikuisikäisten ammatti- ja täydennyskoulutuksesta laajalla peitolla tehdastyöstä käsityöhön ja maatalouteen. Oman Töölönkadun talon laitos sai 1930-luvun alkuvuosina. Sen tultua toivottoman ahtaaksi AEL muutti 1970-luvun lopulla nykyisiin Malminkartanon tiloihin.

AEL:ssä tartuttiin hanakasti kaikkeen uuteen, mitä muut eivät tarjonneet; tästä esimerkkeinä radioasentajat ja televisio-korjaajat sekä 1920-luvun elokuvakoneen käyttäjien kurssitus taustanaan osaamisen puutteesta johtuneet tuhoiset teatteripalot. Hankkeista myös irrottauduttiin tarvittaessa empimättä.

Yhdeksänkymmenen vuoden aikana on syntynyt ja kadonnut useita tekniikoita ja niiden myötä ammatteja sekä koettu rajuja elinkeinorakenteiden muutoksia. 1940-luvun sodat synnyttivät pikaisia koulutustarpeita työttömiksi jääneiden, sotainvalidien ja -leskien olosuhteiden parantamiseksi. Kysyntää oli häikäpönttökurseillekin.

Metalli- ja sähköalat ovat olleet tärkeitä AEL:lle, ja sen metalliosasto onkin yksi

Rintamalta palaavia koulutetaan sotakorvausteollisuuteen hitsaajiksi. Kuva kirjasta (Foto Roos, AEL).

laitoksen suurimmista osastoista. Hitsaaja on metalliteollisuuden yleisimpiä ammattinimikkeitä. AEL on tarjonnut menetelmän kehittymistä myötäilevää hitsaus- ja korjau-shitsauskoulutusta. Ottipa taiteilija Eila Hiltunenkin siellä hitsaustunteja.

Modernia valmistustekniikkaa seura-
ten AEL päätti 1980-luvulla hankkia sekä CAD-CAM -laitteistot että joustavan auto-
maattisen valmistusjärjestelmän. 1990-lu-
vun alun lama hyydytti koulutuksen, useista
päivityksistä huolimatta, vanhenevalla jär-
jestelmällä. Konepajayritystemme hyödyksi
jäi koulutuksesta yli tuhannen NC- ja järjes-
telmäosaajan saama koulutus.

AEL on ollut mittaustekniikan ja laa-
dunvarmistuksen osaaja. Sen mittauslabora-
torio sai hienon lisän alalla legendaarisen
Hemmo Rädyn jäämistöstä, joka Metallite-
ollisuuden Keskusliiton tuella lahjoitettiin
AEL:lle.

Valtion ote koulutuksesta komiteoineen
tiiviytyi 1970-luvulla, jolloin ammatilliset
kurssikeskukset ja muut koulutuksen tarjo-
ajat tunkeutuivat AEL:n reviireille. AEL sai
pitkään vaihtelevan suuruista vuosittaista

Rintamalta palaaval nuoret asemiehet oli sodan jälkeen nopeasti kiinnitettävä ammatillisen koulutuksen avulla yhteiskuntaan. AEL osallistui rintamamiesten pikakoulutukseen järjestämällä muun muassa sotakorvausteollisuuden kannalta tärkeitä hitsauskursseja. VALOK. FOTO ROOS, AEL.

valtionapua, joka aikansa hiivuttuaan loppui
vuonna 2006 kokonaan. Siitä alkaen yhtiö
on tullut toimeen omillaan koulutuksen
tarjoajien runsastuneessa, markkinaperus-
teisessä kentässä. Eräs merkittävä etappi oli
insinöörijärjestöjen kouluttajaorganisaatio
INSKOn 1990-luvulla tapahtunut liittämi-
nen AEL:ään.

Koulutusrakenteissamme tehtiin paha
virhe, kun teknikkokoulutus lopetettiin
poliittisin päätöksin. Kokenut teollisuusvä-
ki kauhisteli tapahtunutta, jota tuloksetta
vastusti – eihän tarve lähijohtamiseen työ-
paikoilla mihinkään kadonnut. Mokausta
onkin jouduttu korjaamaan käynnistämällä
koulutusta uudelleen.

Ammatillinen koulutus kaipaa jatkuvaa
uusitutusta. Myönteisistä arvioinneista
huolimatta olemassa oleviin rakennuksiin
ja opetushenkilöstöön sekä poliittisiin pää-
töksiin perustuva ammatillinen koulutus on
liian jäykkää.

Kirjoittaja Jyrki Paaskoski (keskellä) kirjan
julkistustilaisuudessa. Oikealla opetusministeri
Jukka Gustafsson, vasemmalla AEL -säätiön
hallintoneuvoston puheenjohtaja Timo Kekko-
nen. Kuva: Mikko Virtanen.

